

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/201186,Motocyklisci-upamietnili-Zdzislawa-Badoche-Zelaznego.html>
04.03.2026, 03:15



[Następny](#)

[Powrót](#)

Motocykliści upamiętnili Zdzisława Badochę „Żelaznego”

11 i 12 maja 2024 roku na Kaszubach odbył się IV Motocyklowy Rajd Pamięci im. Zdzisława Badochy „Żelaznego”. Uczestnicy rajdu zwiedzali miejsca na trasie związane ze szwadronem legendarnego żołnierza V Wileńskiej Brygady AK, oddając w ten sposób hołd bohaterom, walczącym o wolność Ojczyzny.

11.05.2024

Inicjatywę wspiera Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku, który objął wydarzenie swoim patronatem.

Rajd rozpoczął się 11 maja w Mirachowie i przejechał przez powiat kartuski. W Sierakowicach do uczestników rajdu dołączył zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski, który jest m.in. autorem książki poświęconej działalności szwadronu „Żelaznego” na Kaszubach.

W swoim wystąpieniu dr hab. Karol Polejowski przybliżył historię słynnego rajdu ppor. Zdzisława Badochy „Żelaznego”.

Na koniec pobytu w Sierakowicach uczestnicy rajdu na czele z dr. hab. Karolem Polejowskim zapalili znicze pod [pomnikiem upamiętniającym żołnierzy 5. szwadronu 5 Wileńskiej Brygady AK, który został odsłonięty w 2022 roku staraniem gdańskiego IPN oraz Towarzystwa Upiększania Miasta Kartuzy](#).

W Kartuzach członkowie rajdu, oddali hołd Danucie Siedzikównie „Ince”, sanitariuszce 5. Wileńskiej Brygady AK oraz złożyli kwiaty pod pomnikiem gen. Józefa Hallera, który został sfinansowany przez IPN w Gdańsku i Towarzystwo Upiększania Miasta Kartuzy.

Rajd zakończył się 12 maja w Mirachowie.

* * *

Zdzisław Badocha „Żelazny” – ppor. cz.w., dowódca 5. szwadronu 5. Brygady Wileńskiej AK w okresie pomorskim.

W czerwcu 1942 r. wstąpił do Armii Krajowej na terenie 23. Ośrodka Dywersyjnego Ignalino-Święciany, gdzie objął dowództwo jednego z patroli dywersyjnych. W maju 1944 r. wstąpił do 5. Brygady Wileńskiej AK. Po jej rozwiązaniu w końcu lipca 1944 r., „ogarnięty” przez wojska sowieckie, został przymusowo wcielony do II Armii ludowego Wojska Polskiego.

Zdezercerował z niej już w październiku 1944 r. i dołączył z powrotem do oddziału kadrowego mjr. „Łupaszki” operującego na Białostocczyźnie. W odtwarzanej na początku kwietnia 1945 r. 5. Brygadzie Wileńskiej AK pełnił funkcję dowódcy plutonu w 4. szwadronie por. Mariana Plucińskiego „Mścisława”. Pomimo bardzo młodego wieku (20 lat) dał się poznać jako energiczny, zdecydowany i odważny dowódca pododdziału – dlatego też jesienią 1945 r. dostał awans do stopnia ppor. cz.w.

Po rozwiązaniu brygady we wrześniu 1945 r. przez kilka tygodni przebywał u rodziny na Śląsku, po czym wrócił do konspiracji, obejmując dowództwo jednego z pierwszych patroli dywersyjnych odtwarzanej na Pomorzu 5. Brygady. Uczestniczył w wielu brawurowych akcjach w Słupsku, Koszalinie, Białogardzie, Trójmieście, dając dowody opanowania i umiejętności podejmowania szybkich, zdecydowanych decyzji.

Od połowy kwietnia 1946 r. ponownie w partyzantce – najpierw jako dowódca kadrowego oddziału 5. Brygady, a następnie 5. szwadronu. Realizując opracowaną przez mjr. „Łupaszkę” koncepcję działań lotnych pododdziałów bojowych, nadał jej swój specyficzny, niezwykle dynamiczny rys. To dowodzony przez niego szwadron wprawiał w prawdziwe osłupienie resort bezpieczeństwa rajdami pełnymi raptownych zwrotów, zasadzek i pościgów, podczas których przemierzał dziennie setki kilometrów (tak jak 19 maja 1946 r.). Sukcesy te znalazły pełne uznanie mjr. „Łupaszki”, który po wręczeniu mu bardzo osobistej nagrody – sygnetu 5. Brygady Wileńskiej – wystąpił do Komendy eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego z wnioskiem o nadanie mu Krzyża Virtuti Militari V klasy, uzasadniając to w następujący sposób: „Bardzo odważny, dzielny, pełen inicjatywy, wykazał wielką odwagę osobistą”.

Po zranieniu 10 czerwca 1946 r. w potyczce z grupą operacyjną UBP – MO pod Tulicami nie wrócił już do oddziału. Poległ 28 czerwca 1946 r. w przypadkowym starciu z grupą operacyjną MO ze Sztumu. Miejsce jego pochówku jest nieznane.



Zdzisław Badocha „Żelazny” (fot. z zasobu IPN)

Polecamy:

- [publikację dr. hab. Karola Polejowskiego *O Polskę wolną i czystą jak łąka. Szwadron 5. Brygady Wileńskiej AK ppor. Zdzisława Badochy „Żelaznego” na terenie powiatu kartuskiego w maju 1946 roku*](#)
- materiały Instytutu Pamięci Narodowej:
 - [Zdzisław Badocha „Żelazny”](#)
 - [Poszukiwania szczątków ppor. Zdzisława Badochy „Żelaznego”](#)
 - [Anna Płońska: *Ni śladu, ni znaku – życie i śmierć „Żelaznego”*](#)
 - [Robert Szczęśniak: *Śmierć „Żelaznego”*](#)
 - [Łukasz Borkowski, *Zdzisław Badocha „Żelazny” 1925–1946. Niezłomny z Zagłębia*. Katowice 2020](#)
 - [Łukasz Borkowski, *„Żelazny” od „Łupaszki”. Ppor. Zdzisław Badocha \(1925–1946\)*. Katowice–Warszawa 2017](#)

- [Rozmowa z Łukaszem Borkowskim, autorem książki o ppor. Zdzisławie Badosze „Żelaznym”](#)
- [Wilcze tropy. Zeszyt 5. „Żelazny” - Zdzisław Badocha, scenariusz Sławomir Zajączkowski, rysunki Krzysztof Wyrzykowski, wkładka historyczna i konsultacja historyczna Kazimierz Krajewski, dr Tomasz Łabuszewski, Warszawa 2016](#)
- [Polskie powojenne podziemie niepodległościowe 1944-1963 - katalog publikacji IPN 2000-2022](#)
- IPNtv: Żołnierze Niezłomni - Zdzisław Badocha „Żelazny” (1925 - 1946)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Relacja